

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

5

CZĘŚĆ I. MACIERZYŃSTWO JAKO DOŚWIADCZENIE I INSTYTUCJA

1. ROLA „MATKI” JAKO PODSTAWOWA FUNKCJA KOBIETY	13
Obowiązkowość macierzyństwa, instynkt macierzyński. Kobieta zredukowana do roli matki	13
Stereotyp trzech M: miłość–małżeństwo–macierzyństwo	25
Przekonania o znaczeniu opieki macierzyńskiej w rozwoju dziecka	29
Matka–ideał i matka wszystkiemu winna: wiara w omnipotencję postaci matki	36
Odmienność kobiecego i męskiego doświadczenia rodzicielstwa	41
Deprecjacja macierzyństwa wyrazem wpisywania się w męski system wartości	46
2. FEMINISTYCZNA KRYTYKA INSTYTUCJI MACIERZYŃSTWA	51
Rozróżnienie między instytucją a doświadczeniem macierzyństwa według Adrienne Rich	51
Interpretacja macierzyństwa w ideologii patriarchalnej	57
Macierzyństwo jako pułapka – poglądy radykalnego odłamu feminizmu	67
Dysfunkcjonalność krańcowej specjalizacji ról płciowych	74
Brak możliwości wyboru w warunkach perswazyjnego pronatalizmu	82
3. NURTY FEMINIZMU AFIRMUJĄCE MACIERZYŃSTWO	89
Wartość macierzyństwa jako indywidualnego doświadczenia	89
Konserwatywny feminizm prorodzinny	94
Feminizm nowej kobiecości	100

CZĘŚĆ II. SPOŁECZNO-KULTUROWE WZORCE MACIERZYŃSTWA

4. SOCJALIZACJA DO MACIERZYŃSTWA	115
Mechanizmy i treść socjalizacji	115
Paradoksy socjalizacji. Koncepcja reprodukcji macierzyństwa według Nancy Chodorow	130
Relacja matka–cóрка. Kiedy cóрка zostaje matką	133
5. WZORY FUNKCJONUJĄCE W KULTURZE AMERYKAŃSKIEJ	145
Ofiara-cierpiénica, czyli poświęcająca się żona i matka	145
<i>Superwoman</i> , czyli 3 w 1: świetna pracownica, cudowna żona i wspaniała matka	155
Ideologia intensywnego macierzyństwa	165

6. SPECYFIKA POLSKA – WPŁYWY KATOLICYZMU	175
„Nosicielka życia” – macierzyństwo jako zadanie i droga do samospelnienia kobiety	175
Kult maryjny: Matka i Dzieciatko – figura doskonała.	
Syndrom Matki-Polki	188
Postawy pronatalistyczne i antyaborcjonistyczne	196
Nurt ekologiczny	208
Stereotypy panujące a stereotypy przetworzone na poziomie indywidualnym. Rzeczywiste miejsce dziecka w świecie wartości	212
Część III. PRZEŁOMOWY CHARAKTER DOŚWIADCZENIA MACIERZYŃSTWA	
7. DOŚWIADCZANIE CZASU PRZEZ MŁODE KOBIETY. MACIERZYŃSTWO JAKO PUNKT ZWROTNY W ŻYCIU	223
„Czas kobiecy”	223
Urodzenie dziecka jako zdarzenie o charakterze kryzysowym	231
Czynniki wpływające na funkcjonowanie kobiety w roli matki	235
Dlaczego kobiety uważają macierzyństwo za przełom.	
Wypowiedzi matek	239
8. ZAKRES PODMIOTOWOŚCI KOBIETY W CZASIE CIĄŻY I PORODU	249
Dyskurs poradników dla kobiet w ciąży	249
Poród – cierpienie i euforia	254
Medyalizacja ciąży i porodu. Skryptowy charakter doświadczenia porodu	263
Płód jako podmiot	271
9. CHARAKTER ZMIAN W ŻYCIU KOBIETY WYWOŁANYCH PRZEZ MACIERZYŃSTWO	279
Zmiany w tożsamości. Redefinicja „ja”	279
Emocje, uczucia, postawy. Intencje i kompetencje	284
Relacje z bliskimi, ich wsparcie emocjonalne i praktyczne	293
Trudne wybory rodzinno-zawodowe. Motywy podjęcia lub rezygnacji z pracy zawodowej	307
Funkcjonowanie kobiet poza sferą rodzinną i zawodową	324
10. KONFRONTACJA MITU Z RZECZYWISTOŚCIĄ	331
Stres, depresja – konsekwencje zmowy milczenia	331
Macierzyństwo a rozwój psychiczny kobiety	343
Plusy i minusy bycia matką	349
„Matki afirmujące” i „matki ambiwalentne”. Kontekst ich funkcjonowania	357

ZAKOŃCZENIE	375
Zakres autonomii w przeżywaniu macierzyństwa: czy kobiety funkcjonują jako jego podmiot czy jako przedmiot	375
Uniwersalizm	376
Punkt zwrotny	377
Ślady w języku	379
Dekonstrukcja pojęcia „kobiecości”	382
ANEKS	387
BIBLIOGRAFIA	405
SUMMARY	415
INDEKS NAZWISK	417